

Educació Permanent.

Titulació d'Educació Social

Curs: tercer

Primer quadrimestre, 6 crèdits

Professora: Margarida Massot

Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social

Objectius

1. Establir els principis fonamentadors de l'Educació Permanent i d'Adults (EPA).
2. Conèixer i analitzar els processos educatius dels adults des de la perspectiva de l'educació permanent.
3. Interpretar les finalitats educatives i les formes d'organització dels serveis institucionals dedicats a EPA.
4. Conèixer, analitzar i avaluar diferents pràctiques educatives centrades en el procés d'educació d'adults en l'àmbit de l'educació de base.
5. Analitzar el context en el que l'educador social realitzarà la seva activitat professional
6. Comprendre, analitzar i valorar críticament la pròpia tasca educativa.

Temari

1. Introducció a la història de l'EPA; segles XIX i XX
  - 1.1. L'EPA al S. XIX
  - 1.2. L'EPA al S. XX
  - 1.3. L'EPA centrada a Catalunya
2. Aproximació filosòfica a EPA
  - 2.1. Positivisme, liberalisme i educació
  - 2.2. L'aportació de Marx
  - 2.3. El personalisme
  - 2.4. Aportacions de la pedagogia crítica
3. L'EPA en el context social; aproximació sociològica
  - 3.1. La funció social de l'EPA
  - 3.2. Sociologia del sistema social
  - 3.3. Sociologia de l'acció social a la vida quotidiana
  - 3.4. Més enllà de les teories de la reproducció
4. Origen i delimitació conceptual d'EPA
  - 4.1. Origen del concepte d'EPA; Ed. Permanent, Ed. Adults
  - 4.2. Delimitacions conceptuals; Pedagogia, Andragogia, ...
5. L'aprenentatge en el adults; teories i característiques
  - 5.1. Aprenentatge centrat en la persona
  - 5.2. Aprenentatge centrat en l'entorn social
  - 5.3. Aprenentatge dialògic
6. Organització de l'aprenentatge; currículum i pràctica educativa
  - 6.1. Elements i fonts del currículum
  - 6.2. Metodologia i estratègies didàctiques
  - 6.3. Dissenys curriculars d'educació d'adults de base
  - 6.4. Anàlisi i valoració d'experiències educatives amb adults
7. Anàlisi de la demanda d'EPA
  - 7.1. Necessitat d'EPA
  - 7.2. Demanda potencial d'EPA
  - 7.3. Nivells d'instrucció de la població espanyola

8. Anàlisi de l'oferta d'EPA
  - 8.1. EA orientada a la feina
  - 8.2. Educació sociocultural
  - 8.3. Educació de base
  - 8.4. Destinataris i formadors
  - 8.5. Modalitats d'educació
9. Anàlisi i valoració de la legislació vigent
  - 9.1. LOGSE (1990); títol tercer: *la educación de las personas adultas*.
  - 9.2. Llei de Formació d'Adults a Catalunya (1991)
10. Tendències actuals de l'EPA
  - 10.1. Educació presencial
  - 10.2. Educació a distància
  - 10.3. Programes amb voluntaris
  - 10.4. Centres d'autoaprenentatge

METODOLOGIA

1. Presentació del contingut fonamental de cada apartat del programa per part de la professora.
2. Seguiment individualitzat, des d'acció tutorial, dels estudiants per iniciar-los en la pràctica de la investigació i en el treball autònom.
3. Lectura i recensió de llibres i articles d'interès i d'actualitat.
4. Treball de recerca en petit grup per aprofundir en una part del programa i afavorir la conjunció de la teoria i de la pràctica. (Projecte tutoritzat)

Avaluació

1. Valoració del treball de recerca.
2. Tertúlia avaluadora de les lectures realitzades.
3. Prova escrita al final de l'exposició teòrica del temari.

Bibliografia temàtica

TEMA-1

- FLECHA, R. LÓPEZ PALMA, F i SACO, R. (1988). *Dos siglos de educación de adultos*. Ed. El Roure. Barcelona
- DURKHEIM, E. (1982) *Historia de la educación y de las doctrinas pedagógicas*. Ed. La Piqueta. Madrid
- PAZ, X. (1986). *La educación de adultos en España; una aproximación històrica hasta 1980*. en PUENTE, JM et. al. *Perspectivas para la educación de adultos*. Ed. Humanitas. Barcelona.
- SALA, M. et al. (1975). *Una educación permanente para adultos*. Ed. Marsiega. Madrid.

TEMA-2

- CAMPS, V. (1988). *Ètica, retòrica y política*. Ed. alianza Universidad, Madrid.
- CAMPS, V. (1990). *Virtudes públicas*. Ed. Espasa Calpe. Madrid
- CORTINA, A. (1994) *La ética de la sociedad civil*. Anaya. Madrid
- FREIRE, P. (1993). *Pedagogia de la esperanza*. Siglo XXI editores. Madrid.
- FULLAT, O. (1990). *Paideusis*. Publicacions de la UAB.
- MARX, K. i ENGELS, F. (1978). *Textos sobre educación y Enseñanza*. Alberto Corazón editor. Madrid.
- MOUNIER, E. (1990). *¿Qué es el personalismo?* Ed. Sígueme. Salamanca; en GARCIA LOPEZ, R. (1991). Emmanuel Mounier. Vida y obras, bibliografía y textos. Ed. Dykinson. Madrid.
- SCHWARTZ, B. (1976). *Proyecto de educación permanente*. Publicaciones ICCE. Madrid.

TEMA-3

- AYUSTE, A., FLECHA, R., LÓPEZ PALMA, F. i LLERAS, J. (1994). *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Ed. Graó. Barcelona.
- BECK, U. (1998) *Sociedad del riesgo*. Paidós Básica. Barcelona
- FAURE, E. (1973). *Aprender a ser*. Alianza Universidad. Unesco. Madrid.
- FLECHA, R. (1990). *La nueva desigualdad cultural*. Ed. El Roure. Barcelona.
- FREIRE, P. (1987). *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Eumo editorial. Vic.
- GIROUX, H.A. (1990). *Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje*. Ed. Paidós/MEC. Barcelona.
- GIROUX, H.A. (1992). *Más allá de las teorías de la reproducción*, en GIROUX i FLECHA Igualdad educativa y diferencia cultural. Ed. El Roure. Barcelona.
- GRAS, A. (1976). *Textos fundamentales de Sociología de la Educación*. Ed. Narcea. Madrid.
- JANNE, H. (1976). *Fundamentos teóricos de la educación permanente: enfoque sociológico*, en DAVE, Fundamentos de la educación permanente. Ed. Santillana/Unesco. Madrid.
- JARVIS, P. (1989). *Sociología de la educación continua y de adultos*. Ed. El Roure. Barcelona.
- McLAREN, P. (1997) *P. Pedagogía crítica y cultura depredadora*. Paidós educador. Barcelona
- RAMONET, I. (1998) *Pensamiento crítico vs. Pensamiento único*. Temas de debate. Madrid

TEMES-4 i 7

- CABELLO, (1997) M.J. *Didáctica y educación de adultos*. Ediciones Aljibe.. Málaga
- FERRÁNDEZ, A. i PUENTE, M. (1991). *Educación de las personas adultas*. Macrodidáctica (volumen 1). Ed. Diagrama. Madrid.
- FLECHA, R., GONZÁLEZ, F., GUTI, J., LÓPEZ PALMA, F., i RECASENS, J. (1993). *Estudi sobre l'analfabetisme funcional a Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social.
- GELPI, E. (1990). *Educación Permanente. Problemas laborales y perspectivas educativas*. Ed. Popular. OEI. Quinto Centenario. Madrid.
- HAUTECOEUR, J.P. (1992). *Alpha-92. Estrategias de alfabetización*. MEC/UNESCO. Madrid.
- KOZOL, J. (1990). *Analfabetos USA*. Ed. El Roure. Barcelona.
- LENGRAND, P. (1973). *Introducción a la educación permanente*. Ed. Teide./Unesco. Barcelona.
- LOWE, J. (1978). *La educación de adultos. Perspectivas mundiales*. Ed. Sigüeme/Unesco. Salamanca.
- MEC. (1986). *Libro Blanco de la Educación de adultos*. Direcció grai. Promoció Educativa. Madrid.
- MEDINA, O. (1997) *Modelos de educación de personas adultas*. El Roure, Barcelona
- RODRÍGUEZ, M. (1997). *Hacia una didáctica crítica*. Ed. La muralla. Madrid
- UNESCO (1990). *Declaració mundial sobre educació per a tothom*. (Jomtiem-Tailandia). Centre Unesco de Catalunya. Barcelona.

TEMA-5

- AMAT, O i PINEDA, P. (1996) *Aprender a enseñar*. Edicions gestió 2000, SA. UAB
- BOTKIN, J.W. (1979). *Aprender, horizonte sin límite*. Ed. Santillna. Aula XXI. Madrid.
- ERIKSON, E.H. (1981). *La adultez*. Fondo de Cultura Económica. Mexico.
- FERRÁNDEZ, A. i PUENTE, M. (1992). *Educación de las personas adultas. Psicopedagogía y microdidáctica* (volumen 2). Ed. Diagrama. Madrid.
- FERRÁNDEZ, A., GAIRÍN, J. i TEJADA, J. (1990). *El proceso de aprendizaje en el adulto*. Ed. Universidad Popular de Zaragoza. Zaragoza.
- FLECHA, R. (1990). *Educación de las personas adultas*. Ed. El Roure. Barcelona.
- FLECHA (1997) *Compartiendo palabras. El aprendizaje de las personas adultas a través del diálogo*. Paidós. Barcelona
- GARCIA MAGRUGA, J.A i CARRETERO, M. (1985). *La inteligencia en la vida adulta*, en CARRETERO, PALACIOS i MARCHESI, Psicología evolutiva-3. Adolescencia, madurez y senectud. Alianza psicología. Madrid.
- KIDD, J. (1973). *Cómo aprenden los adultos*. Ed. Ateneo. Buenos Aires.
- LÉON, A. (1973). *Psicopedagogía de los adultos*. Ed. Siglo XXI. Madrid.
- LUDOJOSKI, R. (1972). *Andragogía o educación del adulto*. Ed. Guadalupe. Buenos Aires.
- MARZO, A. i FIGUERAS, J.M. (1990). *Educación de adultos*. Ed. Horsori. ICE. Barcelona.

- NICKERSON, R.S., PERKINGS, D.N. I SMITH, E.E. (1987). *Enseñar a pensar*. Ed. Paidós/MEC. Barcelona.
- NISBET, J. i SHUCKSMITH, J. (1987). *Estrategias de aprendizaje*. Ed. Santillana. Aula XXI. Madrid.
- RAMÍREZ, J.D., DE LA MATA, M.L., CUBERO, M., SÁNCHEZ, J.M. i SANTAMARÍA, A. (1989). *Educación y procesos cognitivos. Una aproximación sociocultural*. Ed. Junta de Andalucía. Sevilla.
- RATHS, E. (1988). *Cómo enseñar a pensar. Teoría y aplicación*. Ed. Paidós/estudio. Barcelona.
- TENNANT, M. (1991). *Adulthood and learning. Psychological approaches*. Ed. El Roure. Barcelona.

TEMA-6

- CABELLO, J. (1997) *Didáctica y educación de personas adultas. Propuestas para el desarrollo curricular*. Aljibe. Málaga
- COLL, C. (1992). *Psicología y curriculum*. Ed. Paidós. Barcelona.
- FERRÁNDEZ, A., SARRAMONA, J., y TARÍN, L. (1977). *Tecnología didáctica*. Ed. CEAC. Barcelona.
-
- LOWE, J. (1976). *La educación de adultos*. Ed. Sigüeme./Unesco. Salamanca.
- SARRAMONA, J. (1982). *Principios que justifican la metodología no formal en educación de adultos*. EDUCAR-1. UAB
- SARRAMONA, J. (1990). *Tecnología educativa. Una valoración crítica*. Ed. CEAC. Barcelona.
- STENHOUSE, L. (1987). *Investigación y desarrollo del curriculum*. Ed. Morata. Madrid.

TEMES-8-10

- BOE (1993). *Acuerdo nacional de formación continua*. Núm. 59.7555
- BROQUETT, G. HIEMSTRA, R. (1993) *El aprendizaje autodirigido en la educación de adultos*. Paidós educador. Barcelona
- GARCIA CARRASCO, J. (1991). *La educación básica de adultos*. Ed. CEAC. Barcelona.
- GARCIA CARRASCO (1997) *Educación de adultos*. Ariel educación. Barcelona
- HOLEC, H. (1979). *Autonomie et apprentissage des langues étrangères*. Hatier. Strasbourg. France.
- JOVER, D. (1990). *La formación ocupacional para la inserción*. Ed. Popular./MEC. Madrid.
- MEC (1988). *Proyecto para la reforma de la educación Técnico-profesional*. Madrid.
- PLANAS, J. (1993). *L'educació per a l'activitat professional*. Jornada: L'educació dels ciutadans en la construcció d'Europa. Consell Escolar de Catalunya. Girona.
- TRILLA, J. (1993). *La educación fuera de la escuela*. Ed. Ariel. Barcelona.

TEMA-9

- MEC (1990). *LOGSE*. Capítulo tercero. De la educación de las personas adultas.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1991). *Llei de Formació d'Adults de Catalunya*. Departament de Benestar social.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1998). *Curriculum de l'Educació secundària* Departament de Benestar social.
-

Projecte Tutoritzat

1. **Nom:** Anàlisi de l'Educació d'Adults a Catalunya

2. **Nombre de crèdits pràctics:** 2 crèdits

3. **Justificació:** l'assignatura pretén

- Establir els principis fonamentadors de l'Educació Permanent i d'Adults (EPA).
- Conèixer i analitzar els processos educatius dels adults des de la perspectiva de l'educació permanent.
- Interpretar les finalitats educatives i les formes d'organització dels serveis institucionals dedicats a EPA.
- Conèixer, analitzar i avaluar diferents pràctiques educatives centrades en el procés d'educació d'adults en l'àmbit de l'educació de base.

És per tant coherent amb els objectius generals, fer un projecte tutoritzat on s'apliquin aquests coneixements a la reflexió de la realitat social i educativa on s'incorporaran en el futur

4. **Objectiu:** fer un estudi sobre un aspecte relacionat amb l'educació d'adults a Catalunya.

5. **Fases d'elaboració del projecte i seguiment (20 hores):**

- Sessió conjunta amb tots els estudiants per donar les orientacions metodològiques. Lloc: aula. Durada 2 hora.
- Sessió individualitzades amb cada grup (4 persones) per aprovar una proposta de projecte i donar orientacions específiques. Lloc: despatx (G6-148). Durada : 6 hores.
- Sessió conjunta amb tots els grups per a la resolució de dubtes generals sobre els diferents projectes. Lloc: aula. Durada: 2 hores
- Sessions individualitzades de seguiment de cada grup per a la resolució de dubtes específics de cada projecte. Lloc: despatx. Durada: 5 hores
- Sessions individualitzades per lliurar el projecte i entrevista amb cada grup. Lloc: despatx. Durada: 5 hores.

6. **Avaluació:** el projecte serà avaluat en funció de la capacitat de síntesi i aprofundiment temàtic, la valoració personal, el suport bibliogràfic. Amortitzarà 2 crèdits de l'assignatura.